

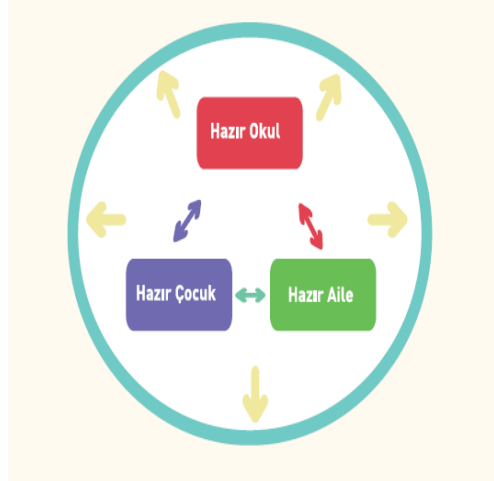

ADNAN MENDERES MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ ÇOCUKLARIN OKULA VE ÇEVREYE UYUMU VELİ BROŞÜRÜ

Öğrenim yaşamları boyunca tüm çocuklar okul öncesi dönemden başlayarak yeni bir eğitim kademesine geçerken veya uzun aradan sonra tekrar eğitime başladığında okula uyum geçişi ile yüzyüze gelirler. Bu geçişlerde çocuklar geride bıraktıkları eğitim kademesinden farklı ortam ve durumlarla karşılaşır ve onlardan bu yeni ortam ve durumlara kısa sürede uyum sağlamaları beklenmektedir. Bu geçiş süreçlerinde çocukların karşılaştığı durumlar; fiziksel ortamlarının değişmesi, eğitim ve öğretim programlarının farklılaşması, öğretmenlerin beklentilerinin değişmesi, akran gruplarının değişmesi ve ailelerin rollerinin ve katılım biçimlerinin farklılaşmasıdır (Margetts, 1999). Okula uyum sürecinin kolay atlatılması genellikle yeni ortamların gerektirdiği bilgi ve becerilerin çocuğun sahip olduğu sosyal-duygusal, davranışsal ve akademik becerilerle uyumuna bağlıdır. Okula uyumu bireysel boyutta ele aldığımızda, çocuğun gelişim ve öğrenmesini destekleme, okula devamını ve okul başarısını artırma ve yetişkinlikte başarılı bir kariyere sahip olma şansını elde etme gibi katkıları olduğu görülmektedir.

Çocuğun hazır hâle gelmesi tüm paydaşların hazır olması ve işlevsel bir işbirliğine bağlıdır.

HAZIR ÇOCUK

Çocukların öğrenme süreci okula başlamadan önce başlar ve okulla birlikte daha ileriye taşınır. Bu bağlamda çocukların okula uyumu bütüncüdür ve gelişim alanlarının tümü daha sonraki okul başarısı ile bağlantılıdır. Söz konusu alanlar, motor gelişim, sosyal-duygusal gelişim, bilişsel gelişim ve dil gelişimidir. Bu alanların gelişimi önemli olduğu kadar birbirleri ile bağlantıları da bir o kadar önemlidir. Araştırmalar, zamanlamalarının hassas ve önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, çocukların biyolojik olgunlukları da okula uyumları ile yakından ilişkilidir. Okul öncesi eğitim kurumuna, ilkokula, ortaokula ve liseye başlayan çocukların başarısı doğuştan gelen öğrenme becerilerinin geliştirilmesine bağlı olup bu beceriler bir önceki becerilerin ileriye taşınması ile gerçekleşecektir. Geçiş yaptığı eğitim kademesinde yabancılaşmaktan kaçınarak, yeni ortama kolayca uyum sağlayan, akranlarıyla iyi ilişkiler geliştiren ve kendisine verilen sorumlulukları yerine getiren çocuk, hazır çocuk olarak ifade edilmektedir. Bu dönemde çocuğun kendini sosyal ve duygusal olarak güvende ve yeterli hissetmesi ve öz güveninin artırılması önemlidir. Bütün bunlar, çocuğun okula uyumunu kolaylaştırır.

HAZIR AİLE

Hazır aile; çocuklarının yeni eğitim basamağına geçişlerinde ve tekrar başlamalarda çocuklarının kaygılarını anlayan, bunlara yönelik çözüm bulmaya çalışan, bu süreçte çocuğuna destek olan ve bütün paydaşlarla verimli bir ortaklık kuran ailelerdir.

Her yeni eğitim kademesinde ve tekrar başlangıçlarda çocuklar daha büyük ve daha karışık bir eğitim kurumuna adım atmaktadırlar. Okul öncesi dönemde bir öğretmeni olan çocuklar, ilkokul, ortaokul ve lisede birden fazla öğretmenle karşılaşmakta ve yeni arkadaşlıklar kurmaya çalışmaktadırlar. Bu geçiş döneminde çocukların söylediklerini dinlemek ve hissettiklerini önemsemek gerekir. Böylelikle, çocukların yeni bir eğitim kademesine geçişi daha kolay olacaktır.

Okula hazır ailenin özellikleri aşağıdaki gibi ifade edilir:

Çocukların gelişim özellikleri hakkında bilgi sahibi olan, Çocukların toplumsal uyumu ve akademik başarısı için eğitim kurumlarının önemini farkında olan, Çocukların gelişim alanlarını desteklemeye yönelik zengin uyarıcı çevre sunan, Çocukların eğitim sürecinde eğitim kurumlarıyla işbirliği hâlinde ve bu kurumlara destek olan, Çocuğa öz güveninin artacağı ve özerklik duygusunun geleceği demokratik ortamlar sunan ve çocuğun her yönden gelişimini sağlayan ailedir.

Çocuklar gelişimleri ile öğrenmeleri açısından bireysel farklılıklara sahiptir. Aynı yaşta olan çocuklar arasında bu tarz farklılıkların olması normal bir durumdur. Bu farklılıkların azaltılmasında aileler süreçte en etkin paydaştır. Ailelerin değerleri, sosyo-ekonomik durumu, kendi eğitim tecrübeleri, ailelerin yaşayışlarını etkilediği gibi çocuklarının okula uyumlarının derecesini de etkilemektedir. Aileler bu süreçte çocuklarını okul ortamına veya değişen kademelere hazırlarken, çocuklarıyla okul hakkında konuşmalı, sosyal becerilerini ve temel sorumluluk duygularını geliştirmeye çalışmalıdır.

Okula hazırlık; okul yıllarındaki akademik başarının yanı sıra uzun vadede akademik ve mesleki başarının öncüsü olarak görülmektedir. Çocukların herhangi bir eğitim kademesine başlarken veya bir üst eğitim kademesine geçerken hatta uzun bir aradan sonra tekrar başlarken yaşayabileceği uyum sorunları ve aidiyet hissi geliştirmedeki zorlukları, verilen eğitimin faydalarından etkin bir biçimde yararlanmalarına engel olabilir. Bu

süreçte çocukların yeni rutinelere alışmaları önem taşımaktadır.

Okula başlama, yeni bir kademeye geçiş ve tekrar başlangıç, çocuklar için olduğu kadar aileler için de önemli bir aşamadır ve aileler bu süreçte birtakım kaygılar yaşayabilirler. Her eğitim kademesine hazırlık aşamasında, aileler çocuğun gideceği okulla ilgili bilgileri çocuklarıyla paylaşmalıdır.

Örneğin; çocuğa öğretmen ortaokuldan farklı olduğu açıklanmalı, değişen ders sayıları ve farklı öğretmenlerin derslere girecek olması nedeniyle her öğretmenin farklı beklentiler içinde olacağı çocukla paylaşılmalıdır. Hazırlık aşamasında temel sorumluluk ailededir. Bu aşama aile aracılığıyla gerçekleştirileceği için hazır aile kavramıyla ilgilidir. Bir diğer ifadeyle; okul uyumu konusunda ailenin hazır oluşu beraberinde hazırlık aşamasının aile aracılığıyla sağlıklı gerçekleştirilmesini mümkün kılar. Okula hazırlık; okul, aile ve çocuk etkileşimlerinin bir ürünüdür. Başarılı bir geçiş sağlamak için, birbirini destekleyen bu üç boyutun birlikte çalışması önem taşır

Yerleşme aşamasında sorumluluk, ağırlıklı olarak okulun üzerine düşmektedir. Okul ortamının ve öğretmenlerin bu konuda hazırlıklı olmaları bu süreci kolaylaştıracaktır. Okul ortamlarının ve personelinin, çocukların duygusal güvenlerini arttırmaya yönelik olarak yürütecekleri etkinlikler, (örneğin; sınıf kurallarını bilme, sınıfı ve okulu tanıma vb.) çocukların uyumlarını arttıracaktır. Bu etkinlikler kapsamında çocukların okulu ve sınıflarını tanımaları, sınıfta beraber olacağı arkadaşları ile tanışıp zaman geçirmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca, çocukların öğretmen(ler)i ile tanışıp kaynaşmasını sağlayıcı, okulun programının tanıtımının

yapıldığı ve program dışı etkinliklerin tanıtıldığı organizasyonlar yapılmalıdır. Bu süreçte ailelerin; okul yönetimiyle, öğretmenlerle ve ailelerin birbirleriyle kaynaşmasını sağlayacak etkinlikler düzenlenerek ortak bir kültür oluşturulmaya çalışılmalıdır.

Hazırlık ve yerleşme sürecinden sonra bütünleşme süreci başlar. Bu süreçte temel sorumluluk okul ve aileler üzerindedir. Bu aşamada aileler ve okul personeli birlikte çalışarak ilk uyum aşamasını geçen çocukların ve ailelerin okula bütünleşmelerini sağlayacak çocukların ve ailelerin birbirini tanımaya yönelik, sosyal içerikli, okul içi ve okul dışı etkinlikler gerçekleştirilmelidir. Okula başlama ve yeni bir kademeye geçişten sonraki süreçte; aile desteği, okul başarısı ile yakından ilişkilidir. Bazı durumlarda aileler çocuklara göre daha fazla kaygı gösterebilirler. Bu tür kaygılar; okul ziyaretleri ve görüşmeler gibi aile etkileşim teknikleri ile azaltılabilir (Evangelou vd., 2008). Çocukların okula uyum sürecinde; motivasyonlarını desteklemek ve birbirleri arasındaki sosyal etkileşimleri ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi güçlendirmek dikkat edilmesi gereken öncelikli konulardandır (Demetriou, Goalen ve Rudduck, 2000). Bu bağlamda okula başlandıktan sonra geçen süreç içerisinde çocukların yeni ortama alışmalarını hızlandırmak için bir arada bulunup kaynaşmalarını sağlayacak etkinlikler ve bu etkinliklerde ailelerin de yer alması bütünleşme sürecinin hızlanması bakımından önemlidir.

Kaynak:

UNICEF (2012). School readiness: a conceptual framework. 10.07.2015 tarihinde [http://www.unicef.org/education/files/Child_Conceptual_Framework_FINAL\(1\).pdf](http://www.unicef.org/education/files/Child_Conceptual_Framework_FINAL(1).pdf) adresinden erişilmiştir.

Okulu Uyum Programı Kılavuzu; MEB